

Professor dr. juris.
TORSTEIN ECKHOFF:

**er
det
folkestyre
i
eec?**

FOLKEBEVEGELSEN MOT NORSK MEDLEMSKAP I FELLESMARKEDET
Postboks 515 • Sentrum • Oslo 1 • Postgiro 20 86 69 • Bankgiro 8200.01.36065

Er det folkestyre i EEC?

Det européiske fellesskap (EEC) kom i stand gjennom en avtale mellom deltagerlandene. Denne avtalen ble inngått i Roma i 1957, og kalles vanligvis Roma-traktaten. Den fastsetter hvilke oppgaver og mål fellesskapet skal ha, men sier forholdsvis lite om hvordan oppgavene skal gripes an og målene nås. Det er dette det siktes til når Roma-traktaten blir kalt en «rammeavtale». Den setter en ramme om virksomheten og trekker opp de store linjer, men overlater ellers til myndighetsorganer som ble opprettet ved traktaten, å bestemme hvilken kurs som skal følges.

Disse myndigheter har adgang til å treffe avgjørelser av mange forskjellige slag.

For det første representører de Fellesskapet overfor utenforstående land. De forhandler f. eks. om opptagelse av nye medlemmer og assosierte, og i de inngår handelstraktater som binder de enkelte medlemsland.

For det annet retter de direktiver til medlemsstatene. De kan f. eks. forlange at en medlemsstat skal oppheve eller endre reguleringsbestemmelser som hindrer frie kapitalbevegelser og fritt varebytte. Direktiver og vedtak av denne art er myndighetene i vedkommende land forpliktet til å rette seg etter. Fellesskapets myndigheter har for øvrig også adgang til å komme med forskjellige slags anbefalinger som formelt er uforbindende, men som nok likevel må tillegges stor vekt. Slike anbefalinger kan f. eks. gå ut på at medlemslandenes lover på et eller annet område bør gjøres mer ensartede.

For det tredje treffer Fellesskapets myndigheter mange forskjellige slags vedtak som er direkte bindende for borgerne i de enkelte medlemsland. De fastsetter en felles tolltariff og gir forordninger eller lover om f. eks. landbrukspolitikk, priser på landbruksvarer, transportspørsmål, konkurranseregulerende avtaler og om meget annet. Disse lover gjelder for befolkningen i medlemsstatene på samme måte som de lover landets egne myndigheter har gitt. Dersom det på noe punkt blir uoverensstemmelse, går imidlertid Fellesskapets bestemmelser foran landets egne lover, ja til og med foran grunnlovsbestemmelser. Fellesskapets myndigheter kan også rette påbud og forbud av forskjellig art til enkeltpersoner, selskaper og organisasjoner i medlemsstatene. I enkelte tilfelle kan de også ilegge bøter. Adgangen til å gi lover og treffe andre vedtak er ikke ubegrenset. Myndighetene må holde seg innenfor rammen av traktatens fullmakter. Men denne ramme er vid og vag. Og det er mulig at den vil bli utvidet. For det er mange innen EEC som arbeider for at medlemslandene skal bli knyttet stadig tettere sammen slik at de til slutt blir en enhetlig forbundsstat. Skritt i den retning er alt tatt, bl. a. i Davignon-planen om utenrikspolitisk samarbeid og i **Werner**-gruppens forslag om felles pengevesen for EEC-landene. Vi vet ennå ikke hvor meget av dette scm blir gjennomført og hvor raskt det i tilfelle vil skje. Men vi må regne med nye maktoverføringen til myndighetene

i Brussel som en realistisk mulighet. Og det nytter neppe for vårt land å motsette seg en slik utvikling, hvis vi først kommer inn. Selv om vi har juridisk rett til å si nei, vil vi faktisk være bundet til å følge med på ferden.

Allerede ved å tiltre Roma-traktaten slik den lyder i dag, blir vårt selvstyre betydelig innskrenket. Dette har konsekvenser både for vår **nasjonale selvstendighet** og for folks mulighet for å øve **demokratisk kontroll** med styremaktene. Det er særlig den siste side av saken jeg skal ta opp til drøftelse her.

De to viktigste organer i EEC er Ministerrådet og Kommisjonen. **Ministerrådet** har en representant fra hvert av medlemsstatenes regjeringer. Det har avgjørelsesmyndighet i de viktigste sakene, vedtar lover og tolltariffer, retter bindende direktiver til medlemstatene og inngår traktater med andre stater. **Kommisjonen** har mindre myndighet enn Ministerrådet, men kanskje vel så stor reell makt. Den består av ni personer som utnevnes av medlemsstatenes regjeringer ved gjensidig overenskomst. Funksjonstiden er 4 år, men når perioden er utløpt, kan medlemmene utnevnes på ny. De skal, heter det i traktaten, «utøve sitt verv i full uavhengighet i Felleskapets alminnelige interesse». I oppfyllelsen av sine plikter skal de «ikke søke eller motta instruksjoner fra noen regjering eller noe annet organ». Medlemsstatene har på sin side forpliktet seg til ikke å søke å påvirke Kommisjonens medlemmer. Tilknytningen til Fellesskapet blir derfor både varigere og sterkere for de som sitter i Kommisjonen enn for Ministerrådets medlemmer. Både av denne grunn og fordi Kommisjonen har et sekretariat med nesten 6000 funksjonærer til sin rådighet, blir det **ekspertorganet** fremfor noe annet. Og det sier seg selv at ekspertise er en viktig kilde til makt når man befatter seg med så innviklede og teknisk pregede spørsmål som Fellesskapets myndigheter gjør.

Traktaten gir Kommisjonen gode muligheter for å utnytte sin maktstilling. I mange saker har den selvstendig avgjørelsesmyndighet. Den kan på egen hånd rette mange forskjellige slags påbud og forbud, både til enkeltpersoner, selskaper og organisasjoner i medlemsstatene og til disse regjeringer. På enkelte områder har Kommisjonen også selvstendig lovgivningsmyndighet. De aller viktigste saker må riktignok avgjøres av Ministerrådet. Men rådet kan ikke ta opp noen sak uten at det foreligger et forslag fra Kommisjonen, og Kommisjonens forslag kan bare fravikes når det er enstemmighet om det i rådet.

EEC har også en **Forsamling**, men den har nesten ingen mulighet for å øve innflytelse. Den er sammensatt av representanter som medlemslandenes nasjonalforsamlinger utpeker blant sine medlemmer. Den har som regel bare møter i de korte perioder hvor nasjonalforsamlingene ikke er i virksomhet. Og den har ingen reell avgjørelsesmyndighet. Enkelte saker skal forelegges Forsamlingen før Ministerrådet og Kommisjonen treffer avgjørelse, men ingen trenger ta noe hensyn til hva Forsamlingen uttaler. Traktaten har riktignok gjennomført et skinn av parlamentarisme ved å bestemme at Kommi-

sjonen må gå av hvis Forsamlingen vedtar et mistillitsforslag med $\frac{2}{3}$ flertall. Men et slikt flertall er det utenkelig at man skulle få samlet mot noen kommisjon. Det ville heller ikke være særlig å oppnå ved det, for det er ikke Forsamlingen, men medlemsstatenes regjeringer, som i tilfelle bestemmer hvordan den nye kommisjonen skal sammen-settes.

Styresettet i EEC er altså verken demokratisk eller parlamentarisk. Det er skapt en slags maktbalanse der mellom Kommisjonen og dens byråkrati på den ene side og de enkelte lands regjeringer og deres fagekspertter på den annen side. Verken Fellesskapets forsamling eller de enkelte lands nasjonalforsamlinger har nevneverdige mulig-heter for å øve innflytelse på det som skjer. Styreformens minner en del om den vi hadde her i landet før 1884. Men den er mer tekno-kratisk og enda mindre demokratisk.

Det udemokratiske styresett har skapt bekymringer på mange hold, ikke minst blant Fellesskapets forkjempere. Det har vært ivrige disku-sjoner om reformforslag som går i retning av å styrke Forsamlingenæ makt. Noen virkelig demokratisk styreform vil man imidlertid ikke få uten at den lovgivende myndighet blir lagt til Forsamlingen. Hvis For-samlingens myndighetsområde skal utvides så sterkt, blir man nesten nødt til å gjennomføre den forandring at medlemmene utpekes ved direkte valg og får medlemskapet i Forsamlingen som sitt **eneste verv**. For oppgaven blir jo da så byrdefull og ansvarsfull at den vanskelig lar seg kombinere med medlemskap i et lands nasjonalforsamling. Hvis man på denne måten lar Fellesskapet få en Forsamling med makt og myndighet, og med representanter som ikke har sete i sine egne lands nasjonalforsamlinger, vil man imidlertid ha tatt ytterligere et langt skritt i retning av å etablere en **forbundsstat**. Jo mer demo-kratisk man gjør styret i Fellesskapet, desto mer vil altså medlems-statene miste sin selvstendighet.

Medlemsstatene står med andre ord overfor et vanskelig valg. Enten må de finne seg i fortsatt å være undergitt et udemokratisk ekspert-styre, eller de må gi avkall på enda mer av sin nasjonale selvstendig-het enn de alt har gjort.

De kan bli medlem av Folkebevegelsen ved å sende inn minimum kr. 10,00 over post-giro 208669 eller bankgiro 8200.01.36065. Ytterligere informasjonsmateriale kan skaffes fra Folkebevegelsen mot EEC, Postboks 515, Sentrum, Oslo 1.